

Vanesa Korže, Biotehniška šola Maribor
Mentor: Srečko Reher

ZMAGOVATI JE POTREBNO, ŽIVETI NI POTREBNO

Drami Samorog in Klementov padec spadata med moderne, drugačne drame. Ob prebiranju obeh besedil sem spoznala njune bistvene značilnosti, motive in ideje, prav tako pa sem ugotovila, v čem se sporočilo obeh dram najbolj razlikuje. Moram reči, da me je drama z naslovom Klementov padec popolnoma navdušila, ob drami Samorog pa sem kljub vsemu ostala nekako hladna.

V obeh dramah je igralska zasnova približno enaka, imamo po enega oz. dva protagonista ter več stranskih oseb, ki bistveno vplivajo na potek dogajanja v drami in posegajo v ravnanja glavnih likov. V obeh dramah lahko že takoj na začetku spoznamo značajske lastnosti Klementa Juga, Milke in v Samorogu Margarete in Uršule. Skozi njihove dialoge ter dejanja se hitro oblikuje slika, ki jih predstavlja. Ko zgodbi tečeta naprej, pa le še dodatno spoznavamo drobne značajske lastnosti, ki jih do tedaj nismo opazili. V Klementovem padcu je igra Klementa Juga zelo odločna in neposredna. Njegov karakter izraža veliko samozavest, samozaupanje, občutek lastne večvrednosti in moči nad drugimi okoli sebe. Takšna je tudi njegova vloga v drami. S svojo igro skozi celotno dramo povzroča zaplete, prepire in razburja druge okoli sebe. Tako svojo ljubezen Milko kot tudi tistih nekaj svojih prijateljev, ki jih ima.

Nasprotno je lik Uršule v Samorogu zelo zadržan. Kljub temu da predstavlja eno izmed glavnih oseb v drami, s svojimi dejanji in besedami ne povzroča burnih odzivov kot Klement.

Tudi lik njene sestre dvojčice Margarete se ne more čisto primerjati s Klementovim. Margareta in Klement sta oba samozavestna in egoistična, vendar Margareta ravna bolj previdno in taktično kot Klement. Kljub egoizmu je njena igra v drami predstavljena kot čista, popolna oseba. Na zunaj je videti dobra, usmiljena oseba, za razliko od Klementa, ki pove, kaj misli, in pusti, da ga ljudje vidijo takšnega, kot je, in si o njem oblikujejo svoje mnenje, za katerega pa njemu, seveda, ni dosti mar.

V Klementovem padcu njemu nasproti stoji Milka in predstavlja tisto osebo v drami, ki se s svojo igro in odločitvami najbolj zoperstavlja Klementu, mu odgovarja ali se mu celo prilagaja. Milka s svojo igro pokaže svojo naravo in značaj. Ko Klementu njena osebna narava ne odgovarja, saj ni sožitja z njegovimi strogimi zahtevami do nje, se Milka ni pripravljena spremeniti in začeti živeti ročno tako, kot ji veli Klement.

Na tem mestu opazim razliko med njo ter likom Margarete v Samorogu. Ob koncu Samoroga je Margareta storila ravno obratno stvar kot Milka, ki se ni hotela spremeniti in podrediti Klementovim zahtevam, čeprav je to pomenilo, da ga lahko izgubi. Ko pa se je Margareta znašla v situaciji z Bertramom, ki ji je ukazal, naj se mu preda, postane njegova in se tako reši grmade, je to tudi storila.

Kljub temu da se ji je upiralo, se je rajši spremenila, se spretno prilagodila situaciji, v katero so jo postavili in si tako rešila glavo, saj je njen egoizem presegel Bertramovega in jo na tak način rešil.

Dramski jezik v dramah je drugačen. Samorog je napisan v verzih, Klementov padec pa ne.

Osebnostno prebiram dramska besedila z razvijajočo se zgodbo v neverzni obliki, saj se na tak način lažje zberem in sledim zgodbi. Samorog je napisan v poetičnih verzih, vsebuje pa tudi več pesmi, ki vsebinsko dopolnjuje

jejo zgodbo drame ter prispevajo k bolj jasnemu spoznanju značajskih lastnosti oseb ter ozadja drame. Klementov padec je napisan preprosteje, v drami se v obliki dialogov in pogovorov, pa tudi občasnih monologov, razvija zgodba. Skozi besede in dejanja likov v Klementovem padcu lahko predvidevamo in sklepamo, kakšen razplet bo sledil prikazanemu konfliktu, najpogosteje med Milko in Klementom. Etično sporočilo je na nek način podobno, a z bistvenimi razlikami. Njuna glavna skupna lastnost je odmikanje od mišljenja in ravnanja velike večine ljudi, malomeščanov, ter iskanje nečesa višjega, drugačnega. Tako Klement kot Uršula podajata prepričanje, da lahko zares zaživimo v nekem drugem svetu, svetu po smrti. Nobeden od njiju se ne znajde v realnem, stvarnem svetu, v katerem živita, zdi se jima brez pomena in nepraktičen. Klementovo etično sporočilo se glasi, da se je treba odmakniti od meščanskih filistrov ter njihovih vsakodnevnih banalnih užitkov, iskati samoto, živeti kot asket in ves čas stremeti k popolnosti. Treba je živeti na robu smrti, ob trpljenju in resnosti ter se tako vzdigniti nad ljudi okoli sebe ter jih kot primer nadčloveka voditi k pravilnemu, boljšemu življenju. Uršulino etično sporočilo pa pravi, da skupaj z nami, ves čas, obstaja drug, transcendenten svet, ki je svet prave dobrote in resnice. To je svet prvobitnih, animističnih ljudstev. Svet, ki ga ne obdaja neprestano zlo, ki obdaja svet ljudi.

Če ne verjamemo v drugi svet, predstavljen v obliki gozda, z mahom, drevesi ter Samorogom, se bomo vedno bali smrti ter ne bomo nikoli zaživeli v Raju. Uršula sporoča, da se je treba predati sanjam, videti pravo resničnost okoli sebe. Ljudje okoli nje se ji zdijo kot lutke, ki živijo prazno, na videz pravilno moralno življenje.

Samo če verjameš, se boš lahko dvignil v drug, metafizični svet, katerega majhen del je naš fizični svet. Ljubzenski razplet se v obeh dramah konča na tragičen način. V Klementovem padcu Milka vidi, da to, kar Klement zahteva od nje, ni ljubezen, in da, čeprav ga ona ljubi, na takšen način in z njegovimi neizpolnjenimi zahtevami ne more živeti.

Milka in Klement sta bila ob koncu drame še skupaj, vendar je Klement premogel vedno manj moči, da bi ji izkazal svojo naklonjenost ali ljubezen. Nasprotno, od nje je zahteval vedno več, hotel je, da se spremeni, saj ga drugače ni vredna. Ko je odhajal na svojo poslednjo turo v Triglavsko severno steno, je bilo med njima že čutiti odtujenost, nista se mogla ujeti in uskladiti svojih želja. Klement je čutil, da mu v življenju ni več nič ostalo, saj si niti Milke ni mogel podrediti s svojo voljo in jo oblikovati po svoji želji. Verjel je, da mu ni ostala več niti ljubezen, ki je nosilna sila, dviga višje, tista čista, popolna ljubezen, ki, po njegovem, da posamezniku moč doseči velike stvari in voditi manjvredne množice pod sabo.

Ko je Klement omahnil v steni, se je po njegovi smrti Milka počutila samo. Vsi okoli nje so razglabljali o Klementovi smrti ter o pismu, ki ga je prvotno zapustil njej. Nič ji ni ostalo od ljubega kot odpečaten pismo, ki je bilo odprto vsem, ter štrik, s katerim je padel in ki ga zdaj častijo kot sveti predmet.

V Samorogu se odvija več ljubezenskih zgodb, kjer ima vsaka tudi svoj razplet. Zgodba med Dizmo in Uršulo je najkrajša. Dizma nikoli ni vzljubil Uršule, njena ljubezen do njega pa je bila popolna, se pravi platonična, takšna, ki spada v transcendentni svet. Uršula je namreč ljubila svet in vse ljudi okoli sebe. Zgodba med Dizmo in Margareto se je končala praktično pred začetkom drame. Margareta ga ni vzljubila, zaradi česar se je poskušal obesiti in se vrnil, obrnjen stran od Biti. Dizma si jo je fizično pozelel, razbil okno s Samorogom, ki je predstavljal Bit ter bil zato tudi kaznovan. Najdemo pa še zgodbo med Bertramom in Margareto. Bertram si je Margareto ves čas tudi fizično želel zaradi njenega lepega telesa. Jo je tudi dobil, ona pa bo svoje življenje preživela z njim za kazen, ker ni poslušala svoje vesti in mislila, da lahko živi brez transcendentnega sveta. Oba naslova dram širita obravnavano problematiko v neskončnost, saj pomenita nekaj, kar je obstajalo, obstaja in bo obstajalo tudi v drugačni prihodnosti. Problematika dram bo vedno aktualna, živi v brezčasu, vedno se bomo srečali z vprašanji smisla življenja, smiselnostjo le vsakdanjega malomeščanskega življenja in vedno bo zares pomembno dejstvo, da zares lahko zaživimo le v nekem drugem svetu, ki ga ne moremo zaznati s čutili, ki se nahaja v naši notranjosti, in ki žal v današnjem času ni dostopen vsakemu. Omejeni ljudje, ki vidijo le fizični svet okoli sebe, ga ne bodo mogli nikoli zaznati in doživeti.

Klement res prehaja v mit, saj predstavlja nedosegljivo osebo, z nadnaravnimi, neobičajnimi značajskimi lastnostmi. Njegovi prijatelji ga vidijo kot izjemnega filozofa, plezalca in osebo, po kateri bi se morali vsi zgledovati. Kljub opaznim pomanjkljivostim, ki ga delajo še kako realno, celo negativno osebo, prehaja v mit, predstavlja misel, ki bi se je morali držati.

Pri Klementu Jugu lahko vidimo, kako je treba živeti, kako bomo lahko zmagovali – le z bojem in odpovedjo vsemu, kar nas vleče navzdol. Živeti moramo v svojem duhu ter se tako dvigovati nad ostale, začeti oblikovati novo mlado generacijo, ki bo drugačna od obstoječe.

Predstavlja mejo za začetek novega načina življenja, ki bi moral pretrgati s starimi razvadami in izoblikovati ljudi iz nerazgledanih uživačev v resne ljudi, ki bodo spremenili svet, v katerem živimo.

Mitološke osebe iz Samoroga prehajajo v resničnost, saj se preoblikujejo in predstavljajo nekaj, kar obstaja in bo vedno obstajalo. Negativne, kot sta Margareta in Wolf, bodo predstavljale podobo laži, egoizma ter zavajanja. Uršula predstavlja nedolžnost, dobroto in pravo resnico, ki bi jo morali vsi iskati. Za konec pa Samorog, mitološko bitje, ki obstaja le v metafizičnem svetu, predstavlja mejo med obema svetovoma, najbolj se mu približamo v sanjah, ko nas ni strah in zaživimo v nadrealnem svetu brez mej naše zavesti. Samorog prehaja v resnično zavedanje iskanja pravega življenja in tiste prave resničnosti, ki bi jo vsi morali iskati in zaživeti še v kakšnem drugem svetu, kot le v našem omejenem, tridimenzionalnem, ki ga vsi poznamo.